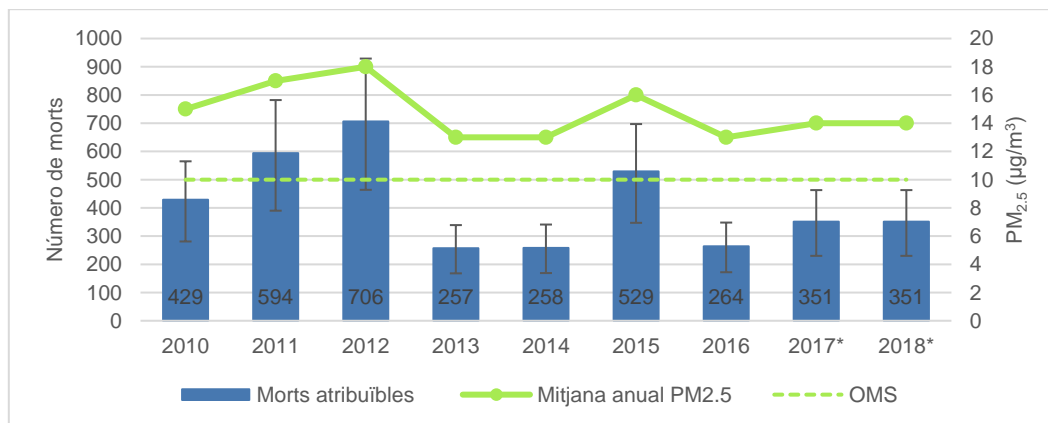


Reduir els nivells de contaminació atmosfèrica evitaria més de 400 morts l'any a Barcelona

- » Segons el darrer informe d'avaluació de la qualitat de l'aire, elaborat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), la ciutat supera des de fa més de dues dècades els nivells de referència de l'Organització Mundial de la Salut (OMS)
- » La mortalitat atribuïble a la contaminació de l'aire es deguda a l'exposició crònica i no als episodis de contaminació, i té el seu origen sobretot en el trànsit

L'any 2018 un mínim de 351 persones van morir per un excés de partícules PM_{2,5} a la ciutat de Barcelona. Aquesta mortalitat és la mateixa que l'estimada per l'any 2017, ja que la mitjana anual de PM_{2,5} es va mantenir estable en els dos anys (14 µg/m³), quan l'OMS recomana no superar els 10 µg/m³. Si s'amplia la mostra i es té en compte la mortalitat atribuïble a aquest excés de partícules a la ciutat durant el període 2010 – 2018, els càlculs permeten estimar que 3.749 persones han mort a la ciutat per l'exposició continuada a nivells superiors als recomanats per l'OMS, majoritàriament per problemes cardiovasculars i respiratoris. Això equival a una mitjana de 424 morts evitables cada any.

Evolució de morts atribuïbles i mitjana anual de PM_{2,5} 2010-2018



*Pels anys 2017 i 2018 s'ha utilitzat la taxa de mortalitat del 2016.

El Sistema de Vigilància de l'Impacte sobre la Salut de la Contaminació de l'Aire a Barcelona (VISAB), un sistema pioner a l'Estat espanyol i impulsat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), estima la mortalitat total atribuïble a la contaminació de l'aire a la ciutat tant per l'exposició crònica als nivells habituals com pels episodis de contaminació. Tal com recomana l'OMS, per fer aquest càlcul s'utilitza com a indicador de contaminació les partícules PM_{2,5}, atès

que hi ha més evidència dels seus efectes en salut. Aquesta estimació s'inclou en l'Informe d'avaluació de la qualitat de l'aire a la ciutat de Barcelona 2018, elaborat per l'ASPB.

Com es pot observar en els resultats obtinguts, la mortalitat atribuïble a la contaminació atmosfèrica a la ciutat és molt considerable si tenim en compte l'exposició crònica als nivells habituals de contaminació. En canvi, l'impacte en salut dels episodis de contaminació a Barcelona és molt menor. S'estima que l'episodi de contaminació per PM₁₀ que va afectar la ciutat durant els dies del 25 al 27 d'abril de 2018 no va augmentar la mortalitat a curt termini. Les dades indiquen, per tant, que calen mesures permanents per millorar la qualitat de l'aire durant tot l'any, més enllà dels episodis de contaminació.

Recomanacions de l'OMS

Pel que fa als nivells de contaminació atmosfèrica, l'informe de 2018 constata que se segueixen superant a la ciutat els nivells de referència de l'OMS per als contaminants: NO₂, material particulat (PM₁₀ i PM_{2,5}), benzè, ozó i benzo(a)pirè, i el valor límit de protecció de la salut establert a la Directiva 2008/50/CE de la Unió Europea (UE) pel que fa a l'NO₂. Aquest fet es repeteix de manera sistemàtica des de fa més de dues dècades i impacta greument en la salut de les persones.

D'altra banda, els resultats assenyalen que el comportament de la majoria de contaminants està relacionat, amb major o menor intensitat, amb el comportament del trànsit a la ciutat. Així, per la majoria de contaminants avaluats, el perfil de contaminació indica que els nivells més elevats es registren a les estacions amb alta intensitat de trànsit i en dies feiners. No obstant això, tot i el descens dels nivells que es detecta en caps de setmana, si s'extrapoleessin els nivells que hi ha durant els dissabtes i diumenges a una mitjana de tot l'any se seguirien superant els nivells de referència de l'OMS per al NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, benzè, ozó i benzo(a)pirè a la ciutat. Per contra, en el cas de l'ozó, contaminant secundari molt relacionat amb la radiació solar i les emissions d'òxids de nitrogen i compostos orgànics volàtils, el comportament és diferent de la resta de contaminants, amb nivells més elevats en caps de setmana i a partir del migdia.

Un risc per a la salut

El principal impacte de la contaminació de l'aire sobre la salut es produeix per l'exposició crònica als nivells habituals de contaminació i contribueix a augmentar principalment les malalties cardiovasculars, respiratòries, el càncer de pulmó i la mortalitat total. Per altra banda, l'exposició aguda a nivells alts de contaminació pot tenir un impacte negatiu sobre la salut de persones considerades vulnerables (embarassades, nadons, infants, gent gran o persones amb malalties cardiovasculars o respiratòries cròniques), incloent-hi un augment de la mortalitat a curt termini.

Les dades utilitzades per l'ASPB per avaluar la qualitat de l'aire i el seu impacte en la salut de la població de Barcelona, posen de manifest que el 48% de la població de Barcelona continua

potencialment exposada a nivells de diòxid de nitrogen (NO₂) superiors als que recomana l'OMS, mentre que el 95% de la població està potencialment exposada a concentracions per sobre del nivell de referència establert per l'OMS pel que fa a partícules PM₁₀.

A més de l'avaluació de l'estat de la qualitat de l'aire, l'ASPB també fa una sèrie de recomanacions per millorar la qualitat de l'aire, i reduir l'exposició de la ciutadania a la contaminació per protegir la seva salut. Pel que fa a les polítiques, assenyala que cal aplicar mesures urgents per una reducció global del trànsit motoritzat a la ciutat. Entre les mesures, s'inclou la disminució dels desplaçaments motoritzats, afavorir les polítiques que canviïn l'ús del vehicle motoritzat privat pel transport públic i els mitjans de mobilitat activa com caminar i la bicicleta, i promoure l'ús de vehicles menys contaminants. Igualment, recomana augmentar les zones verdes i la vegetació urbana, i prendre mesures especials al voltant dels centres educatius i centres per a gent gran.

Pel que fa a les recomanacions per la població, l'Agència de Salut Pública de Barcelona apunta que és millor desplaçar-se de forma activa (caminant o en bicicleta), escollint una ruta amb poc volum de trànsit i evitar la proximitat dels tubs d'escapament. El mateix succeeix en cas de fer esport a l'aire lliure, una activitat que en qualsevol cas presenta beneficis, recorda. També proposa ventilar els edificis a les hores en què pel carrer passin menys cotxes; i durant els episodis de contaminació atmosfèrica, recorda a la població més vulnerable (gent gran, embarassades, infants, persones amb malalties cròniques...) que és recomanable que redueixi l'exercici físic intens, especialment a l'exterior.

[Informe complet de qualitat de l'aire 2018](#)

Material divulgatiu relacionat:

[Els contaminants de l'aire dins el nostre cos](#)

[Qualitat de l'aire, qüestió de salut!](#)

[Recomanacions per reduir l'exposició a la contaminació atmosfèrica i protegir la salut de la població](#)